

Луценко С. М.,
кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри педагогіки, спеціальної освіти та менеджменту
Пінчук Д.М.,
старший викладач кафедри педагогіки,
спеціальної освіти та менеджменту
Івашина Л.П.,
кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри педагогіки, спеціальної освіти та менеджменту

ВОЛОНТЕРСТВО ЯК АКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ СОЛІДАРНОСТІ В КРАЇНІ

Заклади загальної середньої освіти, які беруть участь в проєкті «Демократизація та партнерство закладу освіти в умовах НУШ» продовжують реалізовувати принципи демократії в цей нелегкий час. Адже саме волонтерська діяльність є одним з інструментів реалізації демократизації та партнерства в закладі освіти. І якщо раніше ця діяльність була спрямована на беззахисних тварин, будинки малюків, сиріт, на людей похилого віку, то зараз ця діяльність спрямована на підтримку всього українського суспільства. Більшість із нас розуміє, що світ тримається на усталених цінностях, гарних, гуманістично спрямованих вчинках та суспільно корисних справах. Саме тому вчителі та учні не просто говорять про добро та чекають на нього від інших, а реально діють, намагаються зробити світ кращим та гуманно спрямованим, безпосередньо виконуючи та реалізуючи добрі та корисні справи. Отже, волонтерська діяльність для всіх учасників освітнього процесу стає ключовою та пріоритетною в наш нелегкий час.

Про волонтерський рух в Україні сьогодні з захопленням говорять у багатьох країнах світу, називаючи це явище унікальним. Розквіт волонтерської діяльності дебютував у нашій державі під час Революції Гідності та початку війни на Донбасі. У надзвичайно складний період саме цей рух об'єднав суспільство, створив дієву структуру громадських організацій, груп людей, готових взяти на себе вирішення найбільш нагальних і болючих проблем держави.

Визначальним у волонтерській діяльності є принцип добровільності – волонтер діє за покликом душі, з почуття потреби реалізувати свою громадянську позицію (саме такі люди формують суспільну свідомість). Діяльність волонтерів безкорислива, неприбуткова. Вони не отримують ні зарплатні, ні жодної матеріальної вигоди, все роблять безкоштовно. Оскільки єдина їх винагорода – визнання громади, що може трансформуватись у можливість обрання на різні державні посади у майбутньому чи висування на нагородження певними медалями та орденами. І нарешті, волонтерська робота носить суспільно важливий характер, тобто спрямована на вирішення соціальних проблем, що турбує багатьох представників громади, але з певних причин не може повністю вирішуватися зусиллями держави.

Ми бачимо, як сумчани та представники громад інших областей нашої держави, показують всій країні та світу приклад дивовижної самоорганізації заради досягнення головної мети – Перемоги; віри у безапеляційну цілісність та суверенність України; віри у європейське майбутнє нашої держави. Кожну добу до штабу ТРО добровільно, за покликом душі приїздить та приходять пішки величезна кількість містян, готових надати безкоштовну допомогу добровольцям підрозділів територіальної оборони. Волонтери взяли на себе велику частину роботи з облаштування безпекової та гуманітарної складової життєдіяльності людей Сумської громади: отримання продовольчих товарів, ліків, товарів першої необхідності тощо. Вони систематично організують доставку їжі для добровольчих підрозділів територіальної оборони, вибудовують логістичну, комунікативну та інформаційну взаємодію. Волонтерами стають фахівці різних професійних галузей – педагоги, психологи, медики, юристи, які дієво та фахово допомагають суспільству в цілому та громадянам зокрема.

На думку приходять популярний анекдот за часів Революції Гідності: "Якщо українцям сказати, що для перемоги необхідна ядерна боєголовка, то її через дві години не тільки зберуть, але й привезуть волонтери. З чаєм на додачу". Сьогодні, як ніколи, він актуальний та доречний.

У свою чергу, варіанти участі українських громадян у вирішенні проблем військового забезпечення та якісного озброєння армії безпосередньо реалізується через призму української волонтерської ініціативи та відрізняються великим розмаїттям засобів та методів збору коштів та ефективних напрямів допомоги.

Провідні напрями роботи:

- * військовий (який, у свою чергу, поділяється на декілька різних напрямів): допомога конкретним військовим частинам, закупівля та передача автомобілів, плетіння маскувальних сіток, пошиття обмундирування, солдатських черевиків, спідньої білизни, балаклав, тактичних рукавиць, розгрузок, виготовлення та купівля бронежилетів тощо;

- * медичний та реабілітаційний (забезпечення бійців персональними аптечками з якісними препаратами, зокрема, кровоспинними, допомога пораненим, збір коштів на реабілітацію поранених та важкопоранених бійців);

- * ремонтне волонтерство (ремонтні роботи з відновлення військової техніки та важкої воєнної техніки – літаків, танків, машин, бронетранспортерів);

- * забезпечення військовослужбовців якісним харчуванням, що є особливо актуальним та необхідним;

- * переселенський напрям (створення центрів допомоги, центрів адаптації, допомога із придбанням та пошуком житла і роботи, збір гуманітарної допомоги для переселенців (харчі, збіжжя, одяг, речі, предмети домашнього вжитку), соціальна адаптація внутрішньо переміщених осіб;

- * збір та привезення гуманітарної допомоги цивільному населенню, яке безпосередньо проживає на території бойових дій або знаходиться в окупації.

Однозначно – наведені вище дані лише окреслюють загальні напрями волонтерської роботи, вони не є повними і остаточними. У свою чергу, кожен з напрямів має власні інваріанти діяльності, шляхи реалізації максимально повного задоволення армійських і фронтових потреб, а також допомоги пораненим, переселенцям та іншим вразливим соціальним групам населення.

Таким чином, український волонтерський рух, що розвинувся в умовах воєнного протистояння – унікальне надбання української нації, аналогів якому у світі немає. На його основі Україна може запропонувати світу масштабні проєкти-презентації прикладів моментальної самоорганізації населення, що спричинило початок глибинних процесів трансформації громадянського суспільства. Серед них: приклади організації волонтерської роботи в умовах ведення бойових дій під ризиком втрати державності та незалежності, різні напрями і види її діяльності, фактично – український фандрайзінг, утворення нових практик політичної участі та активності, і, нарешті, – конкуренція, яку складають лідери волонтерського руху і загалом діяльність волонтерських організацій державним органам влади.

На наш погляд, волонтерство для школярів є невичерпним джерелом набуття громадянської освіти, можливістю вчитися та сприяти розвитку солідарності в країні, можливістю реалізувати себе у служінні суспільству. Юний волонтер завдяки участі у благодійній діяльності, набуває практичні життєві орієнтири, суспільні навички взаємодії, соціальний досвід та високі адаптаційні механізми реалізації, оволодіває мистецтвом життєтворчості та саморозвитку особистості.